

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

פז.

עין משפט
גר מצוה

בא ב מיי פטוי
המלכות שנת הלכה
יא סמנ עשין דלמנ א טור
ש"ע א"ח סי' שט סעף
א:
בא ג מיי פ"ד מהל'
שנת הלכה ד סמנ
לחון סה טושי"ע א"ח סי'
שנת סעף א':

אמר ר' יהודה מעשה ב'. אין זה מעשה לסמור דלמילתיה דלעיל קאי דלא צעי ממיה לשם מים: הכא

רבינו חננאל (המשך)

הנה פירשת דין גווסטרא הסמוכה לכותל ודין הוקפה ודין העומדת בקרן ויוית. אבל דר' חנינה היכי משכחת לה. ופרקינן בגווסטרא דעבידא כי אסיתא. כלומר לא נתן לה ר' חנינה מקום פוסת הרגל, אלא אמר אם היי' כ"ד על כ"ד חוקק ד' טפחים באמצע. ושאר עשרה טפחים צד עדי שיעור המחיצות בלבד, וכאלו פתח אסיתא היא, המחיצות וזכרון שהן רוחב להולכה. מיהו במחשבה חן אילו המחיצות, וזכרון שהן במחשבה. הרי יש לו מקום עמידת הרגל, ליפך לא נתן הוא שיעור לעמידת הרגל. ויצאת הולכות וכלות עד באצבע בראשותיה וכן כשירין החבות מלמטה וצרות מלמעלה. וישלמי ר' טבלה בישם רב אין חזרה למים. היה שם תקרה את רואה כאלו היא יורדת וסותמת. היה שם אמלתיא את רואה יורדת כאלו היא הונא והוא שתאה מחיצה בולטת לתוך חללו של בור כו. עד פשיטא שמתה לטלטל. בשם רב אמרו והוא שתאה מחיצה משוקעת במים כמלא הדלי. ולא נמצאו שתי משתמשות בראשות אחת. אמר רב הונא והוא שתאה מחיצה בתוך ג' טפחים לצבצוטרט. ותי' ר' חנינה שיהא למעלה מן המים, פוחת המעיבה ומשלשל וממלא. והוא שיש בנקב ד' טפחים, ושיהו המחיצות גבוהות ג' טפחים. תמן אמר אפילו אינן גבוהות ג' נעשת כששמת. א"ר חייא לא היתיר ר' חנינא בן עקביה אלא בים של טבריא אחרת. ואלו הן הנהרין דאמרת. ואלו הן הנהרין דאמרת. ואלו הן הנהרין דאמרת. ואלו הן הנהרין דאמרת.

חוקק בה ד' על ד' וממלא א"ל אביי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא דאמר גוד אחית מוחיצתא אבל כוף וגוד לא ועד כאן לא קאמר רבי חנניא בן עקביא התם אלא בימה של מבריא הואיל ויש לה אוגנים ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה אבל בשאר מימות לא אמר אביי ולדברי ר' חנניא בן עקביא היתה סמוכה לכותל בפחות מג' טפחים צריך שיהא אורכה ד' אמות ורוחבה אחד עשר ומשהו היתה זקופה צריך שיהא גובהה עשרה טפחים ורוחבה טפחים ושני משהוין אמר רב הונא בריה דרב יהושע היתה עומדת בקרן זוית צריך שיהא גובהה ג' טפחים ורוחבה ב' טפחים ושני משהוין ואלא הא דתניא ר' חנניא בן עקביא אומר גווסטרא שיש בה ד' אמות על ד"א חוקק בה ד' על ד' וממלא היכי משכחת לה דעבידא כי אסיתא: **מתני'** אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה ג' טפחים בכניסה וביציאה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין מונה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור: **גמ'** תנו רבנן עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה אין ממלאין הימנה בשבת א"כ עשו לה מחיצה ג' טפחים ביציאה ובכניסה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמת המים שהיתה באה מאבל לצפורי והיו ממלאין הימנה בשבת על פי חוקנים אמרו לו **משם** ראייה מפני שלא היתה עמוקה ג' טפחים ורוחבה ד' תניא אידך **אמת המים העוברת בין החלונות פחות מג' משלשל דלי וממלא ג' אין משלשל דלי וממלא רש"ב ג' אומר פחות מג' משלשל דלי וממלא ד' אין משלשל דלי וממלא במאי עסקינן אילימא באמת המים גופה ואלא הא דבי ר' יוחנן אמר ר' יוחנן **אין** כרמלית פחותה מג' ליימא כתנאי אמרה לשמעתייה אלא באגפיה ולהחליף והא **א** כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו התם רשות דאורייתא הכא**

החזק בה ד' על ד' וממלא א"ל אביי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא דאמר גוד אחית מוחיצתא אבל כוף וגוד לא ועד כאן לא קאמר רבי חנניא בן עקביא התם אלא בימה של מבריא הואיל ויש לה אוגנים ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה אבל בשאר מימות לא אמר אביי ולדברי ר' חנניא בן עקביא היתה סמוכה לכותל בפחות מג' טפחים צריך שיהא אורכה ד' אמות ורוחבה אחד עשר ומשהו היתה זקופה צריך שיהא גובהה עשרה טפחים ורוחבה טפחים ושני משהוין אמר רב הונא בריה דרב יהושע היתה עומדת בקרן זוית צריך שיהא גובהה ג' טפחים ורוחבה ב' טפחים ושני משהוין ואלא הא דתניא ר' חנניא בן עקביא אומר גווסטרא שיש בה ד' אמות על ד"א חוקק בה ד' על ד' וממלא היכי משכחת לה דעבידא כי אסיתא: **מתני'** אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה ג' טפחים בכניסה וביציאה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין מונה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור: **גמ'** תנו רבנן עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה אין ממלאין הימנה בשבת א"כ עשו לה מחיצה ג' טפחים ביציאה ובכניסה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמת המים שהיתה באה מאבל לצפורי והיו ממלאין הימנה בשבת על פי חוקנים אמרו לו **משם** ראייה מפני שלא היתה עמוקה ג' טפחים ורוחבה ד' תניא אידך **אמת המים העוברת בין החלונות פחות מג' משלשל דלי וממלא ג' אין משלשל דלי וממלא רש"ב ג' אומר פחות מג' משלשל דלי וממלא ד' אין משלשל דלי וממלא במאי עסקינן אילימא באמת המים גופה ואלא הא דבי ר' יוחנן אמר ר' יוחנן **אין** כרמלית פחותה מג' ליימא כתנאי אמרה לשמעתייה אלא באגפיה ולהחליף והא **א** כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו התם רשות דאורייתא הכא**

יהודי' כותל שעל גבה. שהוא כותל החצר נידון משום מחיצה. ומעשה באמת המים שהיתה בכניסה מים מאבל לצפורי. וממלאין ממנה מים על פי זקנים בשבת. אמרו לו משם ראייה שמא אין בנפיקה עשרה ולא ברחבה [ד']. תניא אידך אמת המים שעוברת ובתים מצד או ובתים מצד זה ובתן חלונות. א' (א) החלונות פחות משלשה משלשל בלי וממלא. שלשה אין (ממלא) (משלשל) כלי וממלא. ר' שמעון בן גמ' או פחותה מג' משלשל דלי וכו'. ואמרין במאי עסקינן אי נימא באמת המים גופה. כלומר אם יש בה פחות משלשה טפחים תנא קמא סבר ממלין ממנה כי מקום פטור הוא, ואינו כרמלית, אבל שלשה אין ממלין ממנה דהויא כרמלית. ורבן שמעון בן גמליאל אומר ממלין עד ארבעה, כי איצטבא [דאינה] כרמלית עד שיהא בה ארבעה. נימא הא דר' יוחנן דאמר אין כרמלית פחותה מג' כתנאי אמרה לשמעתי'. ופרקינן אלא באגפיה. כלומר אם אין באגפיה שלשה לתנא קמא, ולרבן שמעון בן גמ' ד', וכי איצטרך להחליף לטול מנגופה דאמת המים להחליף באגפיה, פי' לדלות מתוך אמת המים בדלי ולהניח הדלי באגפיה, ולחזור ולהניח דלי בחלקו. ואמרין והא כי אתא רב דימי יוחנן מקום שאין בו ד' מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו. והא ר' יוחנן אומר להחליף וזה להחליף הוא. ופרקינן התם רשות היחיד ורשות הרבים שהן של תורה.

חוקק בה ד' על ד' וממלא א"ל אביי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא דאמר גוד אחית מוחיצתא אבל כוף וגוד לא ועד כאן לא קאמר רבי חנניא בן עקביא התם אלא בימה של מבריא הואיל ויש לה אוגנים ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה אבל בשאר מימות לא אמר אביי ולדברי ר' חנניא בן עקביא היתה סמוכה לכותל בפחות מג' טפחים צריך שיהא אורכה ד' אמות ורוחבה אחד עשר ומשהו היתה זקופה צריך שיהא גובהה עשרה טפחים ורוחבה טפחים ושני משהוין אמר רב הונא בריה דרב יהושע היתה עומדת בקרן זוית צריך שיהא גובהה ג' טפחים ורוחבה ב' טפחים ושני משהוין ואלא הא דתניא ר' חנניא בן עקביא אומר גווסטרא שיש בה ד' אמות על ד"א חוקק בה ד' על ד' וממלא היכי משכחת לה דעבידא כי אסיתא: **מתני' אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה ג' טפחים בכניסה וביציאה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין מונה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור: **גמ'** תנו רבנן עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה אין ממלאין הימנה בשבת א"כ עשו לה מחיצה ג' טפחים ביציאה ובכניסה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמת המים שהיתה באה מאבל לצפורי והיו ממלאין הימנה בשבת על פי חוקנים אמרו לו **משם** ראייה מפני שלא היתה עמוקה ג' טפחים ורוחבה ד' תניא אידך **אמת המים העוברת בין החלונות פחות מג' משלשל דלי וממלא ג' אין משלשל דלי וממלא רש"ב ג' אומר פחות מג' משלשל דלי וממלא ד' אין משלשל דלי וממלא במאי עסקינן אילימא באמת המים גופה ואלא הא דבי ר' יוחנן אמר ר' יוחנן **אין** כרמלית פחותה מג' ליימא כתנאי אמרה לשמעתייה אלא באגפיה ולהחליף והא **א** כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו התם רשות דאורייתא הכא****

לעני רש"י
מורטי"ר. ד. מכחש.

מוסף רש"י

משם ראייה. המיה (סוכה כח.). אין כרמלית פחותה מארבעה. רחב, ואי לא מקום פטור הוא ומותר למחילה להניח משם לרשות הרבים ולהניח (שבת ז.) מקום שאין בו ד' על ד'. רחב ועומד בין רש"י לרש"י יש לו הכי כגון גובה מן הארץ ג' ואילו היה רחב ד' היה נקרא רשות לעצמו והוא כרמלית ואסור לנאן ולנאן, אכל עשין נקרא מקום פטור ומותר לנאן ולנאן לנאן עליו משא שלכן (וע"ז טו.) הואיל והוא מקום חשוב לאו רשות חלפני נפשיה הוא ובעילי הלא להסכא (וע"ז טו.) ובלבד שלא יחליפו. לא למרו דקא מעיל מרשות הרבים והוא היחיד ואמל נעשמי הלאה (שבת טו.) ודענן היא דאילו חיצה לכה, דעשני עקביה משהו ז' והנה לרשות ז', והלא עקביה משהו ז' והנה לרשות ז', והנה עקביה לנקום פטור ועקביה ממקום פטור והנה לרש"י גמורה (וע"ז טו.)

רבינו חננאל

חוקק בה ד' על ד' וממלא א"ל אביי ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא דאמר גוד אחית מוחיצתא אבל כוף וגוד לא ועד כאן לא קאמר רבי חנניא בן עקביא התם אלא בימה של מבריא הואיל ויש לה אוגנים ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה אבל בשאר מימות לא אמר אביי ולדברי ר' חנניא בן עקביא היתה סמוכה לכותל בפחות מג' טפחים צריך שיהא אורכה ד' אמות ורוחבה אחד עשר ומשהו היתה זקופה צריך שיהא גובהה עשרה טפחים ורוחבה טפחים ושני משהוין אמר רב הונא בריה דרב יהושע היתה עומדת בקרן זוית צריך שיהא גובהה ג' טפחים ורוחבה ב' טפחים ושני משהוין ואלא הא דתניא ר' חנניא בן עקביא אומר גווסטרא שיש בה ד' אמות על ד"א חוקק בה ד' על ד' וממלא היכי משכחת לה דעבידא כי אסיתא: **מתני'** אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה ג' טפחים בכניסה וביציאה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין מונה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור: **גמ'** תנו רבנן עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה אין ממלאין הימנה בשבת א"כ עשו לה מחיצה ג' טפחים ביציאה ובכניסה ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה אמר רבי יהודה מעשה באמת המים שהיתה באה מאבל לצפורי והיו ממלאין הימנה בשבת על פי חוקנים אמרו לו **משם** ראייה מפני שלא היתה עמוקה ג' טפחים ורוחבה ד' תניא אידך **אמת המים העוברת בין החלונות פחות מג' משלשל דלי וממלא ג' אין משלשל דלי וממלא רש"ב ג' אומר פחות מג' משלשל דלי וממלא ד' אין משלשל דלי וממלא במאי עסקינן אילימא באמת המים גופה ואלא הא דבי ר' יוחנן אמר ר' יוחנן **אין** כרמלית פחותה מג' ליימא כתנאי אמרה לשמעתייה אלא באגפיה ולהחליף והא **א** כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו התם רשות דאורייתא הכא**

(א) אולי צ"ל וטפח ומשהו עד פחות מג' (ב) וכו'. צ"ע דהא מקמינן דפחות מג' אגפיה קאי ומשמע דכניסיה גרסינן סתמא פחות מג' ואולי דמי' החלונות ט"ס.